

Sygn. akt II C 194/09

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 stycznia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie II Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR del. Eliza Kurkowska

Protokolant: Anita Piłatowicz

po rozpoznaniu w dniu 20 stycznia 2015 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) W.

przeciwko Skarbowi Państwa – Wojewodzie (...)

o zapłatę

I. umarza postępowanie w zakresie żądania kwoty 147 028 zł (sto czterdzieści siedem tysięcy dwadzieścia osiem złotych) wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 3 czerwca 2002 r. do dnia zapłaty;

II. oddała powództwo w pozostałym zakresie;

III. zasądza od (...) W. na rzecz Skarbu Państwa – Wojewody (...) kwotę 8 481,22 zł (osiem tysięcy czterysta osiemdziesiąt jeden złotych i 22/100) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt II C 194/09

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym w dniu 3 czerwca 2002 r. (data prezentaty biura podawczego) Z. K. wniosła o zasądzenie od Gminy (...) kwoty 26 245,83 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia złożenia pozwu, D. K. i M. K. wnieśli o zasądzenie od Gminy (...) kwot po 65 614,58 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia złożenia pozwu. Powodowie wnieśli również o zasądzenie od pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu swego stanowiska wskazali, że orzeczeniem z dnia 5 czerwca 1951 r. Prezydium Rady Narodowej (...) W. odmówiło dotychczasowym właścicielom przyznania własności czasowej do części gruntu nieruchomości (...) położonej w W. przy ul. (...) w W.. Orzeczeniem uzupełniającym Prezydium Rady Narodowej (...) W. z dnia 7 lutego 1953 r. stwierdzono, że wszystkie budynki znajdujące się na gruncie nieruchomości przy ul. (...) przeszły na własność Skarbu Państwa. Przed wydaniem orzeczenia z dnia 7 lutego 1953 r. poprzednicy prawni powodów byli właścicielami lokalu nr (...) /3a znajdującego się w budynku przy ul. (...) w W.. Decyzją Kierownika Wydziału Geodezji i Gospodarki Gruntami W. P. nr 347/90 z dnia 26 stycznia 1990 r. orzeczono o sprzedaży lokalu nr (...) /3a na rzecz J. i E. małżonków S.. Decyzją z dnia 8 listopada 1994 r. Minister Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa stwierdził, że orzeczenia Prezydium Rady Narodowej (...) W. z dnia 5 czerwca 1951 r. i 7 lutego 1953 r., w części dotyczącej niektórych lokali (w tym także lokalu nr (...) /3a), wydane zostały z naruszeniem prawa w rozumieniu art. 158 § 2 k.p.a., natomiast w pozostałym zakresie stwierdził nieważność tych orzeczeń. Przeszkodą do stwierdzenia nieważności powyższych orzeczeń Prezydium Rady Narodowej w całości była sprzedaż niektórych lokali na rzecz osób trzecich, a zatem powstanie nieodwracalnych skutków prawnych w rozumieniu art. 156 § 2 k.p.a. W dniu 11 kwietnia 2001 r. Samorządowe Kolegium Odwoławcze stwierdziło, że decyzja Kierownika Wydziału Geodezji i Gospodarki

Gruntami W. P. o sprzedaży lokalu nr (...)/3a została wydana z naruszeniem prawa. Decyzją z dnia 23 kwietnia 2002 r. Samorządowe Kolegium Odwoławcze odmówiło przyznania powodom odszkodowania. Zdaniem powodów, wydanie decyzji z dnia 26 stycznia 1990 r. o sprzedaży lokalu nr (...)/3a skutkowało spowodowaniem nieodwracalnych skutków prawnych, co uniemożliwiało stwierdzenie przez SKO nieważności tej decyzji, jak również uniemożliwiało stwierdzenia nieważności orzeczeń Prezydium Rady Narodowej. Tym samym niemożliwe było odzyskanie przez powodów prawa własności lokalu nr (...)/3a ze skutkiem ex tunc. W wyniku powyższego powodowie ponieśli szkodę, której naprawienia domagali się poprzez przyznanie odszkodowania. Jako podstawę prawną roszczenia powodowie wskazali na przepis art. 160 k.p.a. (pozew k. 1-4).

Postanowieniem z dnia 24 lipca 2002 r. powodowie zostali zwolnieni od kosztów sądowych w części, tj. od wpisu od pozwu /k.50/.

W odpowiedzi na pozew Gmina (...) wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie od powodów na rzecz pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu swego stanowiska pozwany zarzucił brak legitymacji procesowej biernej po stronie Gminy (...). Wskazał, że zgodnie z art. 36 ustęp 3 pkt 3 ustawy z dnia 10 maja 1990 r. Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych to Skarb Państwa przejął zobowiązania i wiarygodności rad narodowych i terenowych organów administracji państwowej stopnia podstawowego i stopnia wojewódzkiego wynikające z prawomocnych orzeczeń sądowych i decyzji administracyjnych wydanych przed dniem 27 maja 1990 r. Stąd legitymację ma Skarb Państwa – Wojewoda (...). Ponadto pozwany zarzucił, że nie uznaje roszczenia co do zasady oraz z uwagi na brak wykazania wysokości szkody /odpowiedź na pozew k. 56-59/.

Pismem z dnia 12 grudnia 2002 r. powodowie wnieśli o wezwanie do udziału w sprawie po stronie pozwanej Skarb Państwa – Wojewodę (...) /k.69/.

Postanowieniem z dnia 12 grudnia 2002 r. Sąd wezwał do udziału w sprawie w charakterze pozwanego Skarb Państwa – Wojewodę (...) /k.74v/.

Pozwany Skarb Państwa – Wojewoda (...) wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powodów kosztów procesu według norm przepisanych. Zdaniem tego pozwanego legitymowanym biernie w niniejszym postępowaniu jest właściwa Gmina (obecnie miasto stołeczne W.). Z ostrożności procesowej pozwany zakwestionował roszczenie powodów co do wysokości jak i zasady /k.78-79/.

Na rozprawie w dniu 10 lipca 2003 r. powodowie cofnęli pozew do kwoty 80 030 zł wnosząc o zasądzenie na rzecz D. K. i M. K. kwot po 33 345 zł, a na rzecz Z. K. 13 338,33 zł. W pozostałym zakresie powodowie cofnęli pozew bez zrzeczenia się roszczenia. Miasto stołeczne W. wyraziło zgodę na częściowe cofnięcie pozwu /k.150-151/.

Postanowieniem z dnia 24 lipca 2003 r. Sąd wezwał do udziału w sprawie w charakterze statio fisci Skarbu Państwa – Prezydenta (...) W. /k. 133/.

Postanowieniem z dnia 28 października 2005 r. Sąd zawiesił postępowanie z uwagi na śmierć Z. K. /k.165/.

Postanowieniem z dnia 24 maja 2006 r. Sąd podjął zawieszony postępowanie w sprawie z udziałem M. K. następcy prawnego Z. K. /k.184/.

Pozwem złożonym w dniu 3 czerwca 2002 r. (data prezentaty biura podawczego) Z. K. wniosła o zasądzenie od Gminy (...) kwoty 25 050 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia złożenia pozwu, D. K. i M. K. wnieśli o zasądzenie od Gminy (...) kwot po 62 625 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia złożenia pozwu. Powodowie wnieśli również o zasądzenie od pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych. Sprawa została zarejestrowana pierwotnie pod sygn. akt II C 841/02.

W uzasadnieniu swego stanowiska powodowie ze sprawy II C 841/02 wskazali, że orzeczeniem z dnia 5 czerwca 1951 r. Prezydium Rady Narodowej (...) W. odmówiło dotychczasowym właścicielom przyznania własności czasowej do części gruntu nieruchomości (...) położonej w W. przy ul. (...) w W.. Orzeczeniem uzupełniającym Prezydium Rady Narodowej (...) W. z dnia 7 lutego 1953 r. stwierdzono, że wszystkie budynki znajdujące się na gruncie nieruchomości przy ul. (...) przeszły na własność Skarbu Państwa. Przed wydaniem orzeczenia z dnia 7 lutego 1953 r. poprzednicy prawni powodów byli właścicielami lokalu nr (...) znajdującego się w budynku przy ul. (...) w W.. Decyzją Naczelnika Dzielnicy W. P. z dnia 30 lipca 1976 r. orzeczono o sprzedaży lokalu nr (...) na rzecz F. i G. małżonków B.. Decyzją z dnia 8 listopada 1994 r. Minister Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa stwierdził, że orzeczenia Prezydium Rady Narodowej (...) W. z dnia 5 czerwca 1951 r. i 7 lutego 1953 r., w części dotyczącej niektórych lokali (w tym także lokalu nr (...)), wydane zostały z naruszeniem prawa w rozumieniu art. 158 § 2 k.p.a., natomiast w pozostałym zakresie stwierdził nieważność tych orzeczeń. Przeszkodą do stwierdzenia nieważności powyższych orzeczeń Prezydium Rady Narodowej w całości była sprzedaż niektórych lokali na rzecz osób trzecich, a zatem powstanie nieodwracalnych skutków prawnych w rozumieniu art. 156 § 2 k.p.a. W dniu 9 lipca 2001 r. Samorządowe Kolegium Odwoławcze stwierdziło, że decyzja Naczelnika Dzielnicy W. P. o sprzedaży lokalu nr (...) została wydana z naruszeniem prawa. Decyzją z dnia 30 kwietnia 2002 r. Samorządowe Kolegium Odwoławcze odmówiło przyznania powodom odszkodowania. Zdaniem powodów, wydanie decyzji z dnia 30 lipca 1976 r. o sprzedaży lokalu nr (...) skutkowało spowodowaniem nieodwracalnych skutków prawnych, co uniemożliwiało stwierdzenie przez SKO nieważności tej decyzji, jak również uniemożliwiało stwierdzenia nieważności orzeczeń Prezydium Rady Narodowej. Tym samym niemożliwe było odzyskanie przez powodów prawa własności lokalu nr (...) ze skutkiem ex tunc. W wyniku powyższego powodowie ponieśli szkodę, której naprawienia domagali się poprzez przyznanie odszkodowania. Jako podstawę prawną roszczenia powodowie wskazali na przepis art. 160 k.p.a. (pозew k. 1-4 w aktach II C 362/06).

Postanowieniem z dnia 18 lipca 2002 r. powodowie zostali zwolnieni od kosztów sądowych w części, tj. od wpisu od pozwu /k.40 akt II C 362/06/.

W odpowiedzi na pozew Gmina (...) wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie od powodów na rzecz pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu swego stanowiska pozwany zarzucił brak legitymacji procesowej biernej po stronie Gminy (...). Wskazał, że zgodnie z art. 36 ustęp 3 pkt 3 ustawy z dnia 10 maja 1990 r. Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych to Skarb Państwa przejął zobowiązania i wierzytelności rad narodowych i terenowych organów administracji państwowej stopnia podstawowego i stopnia wojewódzkiego wynikające z prawomocnych orzeczeń sądowych i decyzji administracyjnych wydanych przed dniem 27 maja 1990 r. Stąd legitymację ma Skarb Państwa – Wojewoda (...). Ponadto pozwany zarzucił, że nie uznaje roszczenia co do zasady oraz z uwagi na brak wykazania wysokości szkody /odpowiedź na pozew k. 46-49 akt II C 362/06/.

Na rozprawie w dniu 25 października 2002 r. powodowie wnieśli o wezwanie do udziału w sprawie po stronie pozwanej Skarb Państwa – Wojewodę (...) /k.59 akt II C 362/06/.

Postanowieniem z dnia 25 listopada 2002 r. Sąd wezwał do udziału w sprawie w charakterze pozwanego Skarb Państwa – Wojewodę (...) /k.70 akt II C 362/06/.

Pozwany Skarb Państwa – Wojewoda (...) wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powodów kosztów procesu według norm przepisanych. Zdaniem tego pozwanego legitymowanym biernie w niniejszym postępowaniu jest właściwa Gmina (obecnie miasto stołeczne W.). Z ostrożności procesowej pozwany zakwestionował roszczenie powodów co do wysokości jak i zasady /k.78-79 akt II C 362/06/.

Postanowieniem z dnia 13 lutego 2003 r. Sąd wezwał do udziału w sprawie w imieniu Skarbu Państwa w trybie art. 67 § 2 k.p.c. Prezydenta (...) W. /k. 109 v akt II C 362/06/.

Skarb Państwa – Prezydent (...) W. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu. Wskazał, iż brak jest ustawy, na mocy której Prezydent (...) W. jako reprezentant Skarbu Państwa ponosiłby odpowiedzialność odszkodowawczą za wadliwe decyzje administracyjne wydane przed 1990 r., reprezentantem w tego typu sprawach jest Skarb Państwa – Wojewoda (...). Zarzucił również, że szkoda nie została udowodniona /k.128-129 akt II C 362/06/.

W piśmie z dnia 29 lipca 2004 r. miasto stołeczne W. wskazało, że szkoda, którą ponieśli powodowie nastąpiła na skutek wydania decyzji przez Prezydium Rady Narodowej. Sprzedaż była skutkiem wydania decyzji w 1953 r. Gdyby nie decyzja Prezydium Rady Narodowej, nie byłoby możliwości sprzedania lokalu /k.271 akt II C 362/06/.

W piśmie z dnia 10 lutego 2005 r. pozwane miasto stołeczne W. wskazało, że zdarzeniem szkodzącym, z którym należy wiązać ewentualne powstanie szkody jest wydanie wadliwego orzeczenia administracyjnego Prezydium Rady Narodowej z dnia 5 czerwca 1951 r. wraz z orzeczeniem uzupełniającym z dnia 7 lutego 1953 r. Nie istnieje bowiem adekwatny związek przyczynowy pomiędzy szkodą w mieniu powodów a decyzją z dnia 30 lipca 1976 r. Pozwany ten zarzucił również upływ 3 letniego terminu o którym mowa w art. 160 § 6 k.p.a., liczony od dnia stwierdzenia nieważności decyzji Prezydium Rady Narodowej, tj. od dnia 8 listopada 1994 r., w konsekwencji roszczenie wygasło /k.330-331 akt II C 362/06/.

Na rozprawie w dniu 11 lutego 2005 r. powodowie cofnęli pozew do kwoty 78 360 zł wnosząc o zasądzenie na rzecz D. K. i M. K. kwot po 32 650 zł, a na rzecz Z. K. 13 060 zł, alternatywnie zaś gdyby uznać, że zdarzeniem wywołującym szkodę były decyzje Prezydium Rady Narodowej z 1951 i 1953 r. wnieśli o zasądzenie łącznej kwoty 80 717 zł, w tym na rzecz D. K. i M. K. kwot po 33 632,08 zł, a na rzecz Z. K. 13 452,83 zł. Jednocześnie wnieśli o zasądzenie odsetek od dnia wniesienia pozwu. W pozostałym zakresie powodowie cofnęli pozew bez zrzeczenia się roszczenia. Miasto stołeczne W. wyraziło zgodę na częściowe cofnięcie pozwu, Skarb Państwa – Prezydent (...) W. wyraził zgodę na częściowe cofnięcie pozwu. Zarządzeniem z dnia 11 lutego 2005 r. Skarb Państwa – Wojewoda (...) został zobowiązany do wskazania w terminie 7 dni czy wyraża zgodę na częściowe cofnięcie pozwu pod rygorem uznania, że wyraża zgodę. Skarb Państwa – Wojewoda (...) nie udzielił odpowiedzi na powyższe pismo /k.334 akt II C 362/06/.

Postanowieniem z dnia 18 maja 2005 r. Sąd w trybie art. 67 § 2 k.p.a. wezwał do udziału w sprawie Skarb Państwa – Ministra Infrastruktury jako jednostkę reprezentującą Skarb Państwa /k.360 akt II C 362/06/.

Postanowieniem z dnia 25 sierpnia 2005 r. Sąd zawiesił postępowanie w stosunku do Z. K. z uwagi na jej śmierć /k.369 akt II C 362/06/.

Postanowieniem z dnia 20 czerwca 2006 r. Sąd podjął postępowanie w części dotyczącej powódki Z. K. z udziałem M. K. /k.387 akt II C 362/06/.

Zarządzeniem z dnia 20 czerwca 2006 r. na podstawie art. 219 k.p.a. połączono sprawę II C 362/06 ze sprawą II C 1790/06 w celu ich łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia /k.388 akt II C 362/06/.

Postanowieniem z dnia 12 czerwca 2007 r. Sąd zawiesił postępowanie z uwagi na śmierć D. K. /k.211/.

Postanowieniem z dnia 10 marca 2009 r. Sąd podjął zawieszone postępowanie z udziałem kuratora spadku po zmarłym M. K. w osobie adw. A. P. i z udziałem kuratora spadku po zmarłym D. K. w osobie radcy prawnego H. P. /k.294/.

Postanowieniem z dnia 20 lipca 2010 r. Sąd zawiesił postępowanie na podstawie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. /k.352/.

Postanowieniem z dnia 27 listopada 2013 r. Sąd podjął zawieszone postępowanie /k.458/.

Postanowieniem z dnia 14 sierpnia 2014 r. Sąd na podstawie art. 67 § 2 k.p.c. oznaczył, że w niniejszym postępowaniu Skarb Państwa będzie reprezentowany wyłącznie przez Wojewodę (...) /k.483/.

Miasto stołeczne W. pismem z dnia 15 września 2014 r., działając jako następca prawny po M. K., a który to M. K. był również następcą prawnym po D. K., wskazał, że jako powód podtrzymuje dotychczasowe stanowisko zajmowane przez jego poprzedników prawnych. Wskazał, że w stosunku do (...) W. jako pozwanego zachodzą przesłanki do umorzenia postępowania w trybie art. 355 § 1 k.p.c. /k. 496-497/.

Skarb Państwa – Wojewoda (...) wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów postępowania. Pozwany podniósł zarzut przedawnienia roszczenia /k.507-508/.

Postanowieniem z dnia 3 grudnia 2014 r. Sąd umorzył postępowanie w zakresie żądania zapłaty skierowanego przeciwko miastu stołecznemu W.. Orzeczenie jest prawomocne /k.510/.

Na rozprawie w dniu 20 stycznia 2015 r. Skarb Państwa – Wojewoda (...) wyraził zgodę na częściowe cofnięcie pozwu dokonane przez powodów. W pozostałym zakresie podtrzymał dotychczasowe stanowisko, w tym zarzut przedawnienia roszczenia /k.528/.

Sąd ustalił, co następuje:

Zabudowana nieruchomość (...) położona przy ul. (...), oznaczona nr hip. Kw (...), dotychczasowa nazwa „nieruchomość (...) nr (...) P.”, stanowiąca własność I. i K. małżonków K., została objęta działaniem dekretu z dnia 26 października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze (...) Warszawy /okoliczność niesporna/.

Orzeczeniem administracyjnym z dnia 5 czerwca 1951 r. Prezydium Rady Narodowej w (...) W. odmówiło dotychczasowym właścicielom I. i K. małżonkom K. prawa własności czasowej do części gruntu nieruchomości (...) położonej przy ul. (...) stanowiącej tyły posesji, w odległości około 10 m od budynku frontowego oznaczonej nr Kw (...) „nieruchomość (...) nr (...) P.”. W uzasadnieniu wskazano, że nieruchomość ta jest przeznaczona pod użyteczność publiczną i została przydzielona do zagospodarowania inwestorowi publicznemu, jako wykonawczy narodowego planu gospodarczego /odpis orzeczenia k. 5/.

Orzeczeniem administracyjnym uzupełniającym z dnia 7 lutego 1953 r. Prezydium Rady Narodowej w (...) W. stwierdziło, że budynki znajdujące się na gruncie nieruchomości przy ul. (...) oznaczone nr hip. Kw. 307 – „nieruchomość (...) nr (...) P.” przeszły na własność Skarbu Państwa. W uzasadnieniu wskazano, że orzeczeniem administracyjnym z dnia 5 czerwca 1951 r. Prezydium odmówiło dotychczasowym właścicielom prawa własności czasowej do gruntu nieruchomości (...) położonej przy ul. (...). Wobec odmowy prawa własności czasowej do gruntu budynki na zasadzie art. 7 i 8 dekretu z dnia 26.10.1945 r. przeszły na własność Skarbu Państwa /odpis orzeczenia k. 6/.

K. K. (4) zmarła w dniu 6 maja 1961 r., a spadek po niej nabyli: mąż I. K. (1) w 2/8, synowie J. K. (1) i J. K. (2), każdy w 3/8 częściach spadku, z wyłączeniem udziału spadkodawcy w majątku objętym do chwili jego śmierci wspólnością ustawową, udział ten przypadł synom J. K. (1) i J. K. (2) po połowie /odpis postanowienia k. 94 akt IIC 362/06/.

I. K. (1) zmarł w dniu 16 stycznia 1978 r., a spadek po nim nabyli synowie J. K. (1) i J. K. (2) po połowie /odpis postanowienia k. 95 akt II C 362/06/.

J. K. (1) zmarł w dniu 11 września 1993 r., a spadek po nim nabyła Z. K. oraz D. K. i M. K. po 1/3 części spadku /odpis postanowienia k. 97 akt II C 362/06/.

Decyzją Naczelnika Dzielnicy W. P. z dnia 30 lipca 1976 r. orzeczono o sprzedaży małżonkom F. i G. B. lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w W. przy ul. (...) /odpis decyzji k. 7-9 akt II C 362/06/.

Decyzją Kierownika Wydziału Geodezji i Gospodarki Gruntami W. P. nr 347/90 z dnia 26 stycznia 1990 r. orzeczono o sprzedaży małżonkom J. i E. S. lokalu mieszkalnego nr (...) /3a położonego w W. przy ul. (...) /odpis decyzji k. 7-8/.

Decyzją Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z dnia 8 listopada 1994 r. stwierdzono, że orzeczenia Prezydium Rady Narodowej w (...) W. z dnia 5 czerwca 1951 r. i 7 lutego 1953 r. w określonej w aktach notarialnych

części dotyczącej lokali nr (...) /3a,4,6,9,10,12 i 17 oraz udziałów przypadającym tym lokalom w części budynku i jego urządzeń, które służą do wspólnego użytku ogółu mieszkańców, a także gruntu oddanego w użytkowanie wieczyste nabywcom tych lokali, wydane zostały z naruszeniem prawa, a w pozostałej części stwierdzono ich nieważność. W uzasadnieniu wskazano, że zaskarżone orzeczenia zostały wydane z rażącym naruszeniem art. 7 ust 2 dekretu z dnia 26.10.1945 r. gdyż brak było przesłanek do stwierdzenia, że korzystanie z gruntu przez dotychczasowych właścicieli nie było zgodne z planem zabudowania (planem zagospodarowania przestrzennego). Z uwagi na fakt, że opisanymi w uzasadnieniu aktami notarialnymi sprzedano osiem lokali (nr (...) /3a,4,6,9,10,12,17) w tym budynku, stwierdzono, że nastąpiły w stosunku do tej części nieruchomości nieodwracalne skutki prawne, co powoduje, iż w tej części należało się ograniczyć do stwierdzenia wydania w/w orzeczeń z naruszeniem prawa – art. 158 § 2 k.p.a. Decyzja jest ostateczna /odpis decyzji k. 9-13/.

Decyzją nr (...) z dnia 31 grudnia 1996 r. wydaną na podstawie art. 7 ust 1 i 2 dekretu z dnia 26.10.1945 r. Prezydent (...) W. orzekł o ustanowieniu na 99 lat użytkowania wieczystego 0,690 niepodzielnych części gruntu przy ul. (...) w W. o pow. 264 m², znajdującego się pod budynkiem mieszkalnym na rzecz spadkobierców I. i K. małżonków K. i to na rzecz J. K. (2) w 3/6 częściach, Z. K. w 1/6 części, D. K. w 1/6 części, M. K. w 1/6 części. J. K. (2) zmarł 20 września 1997 r. a spadek po nim nabyli I. K. (2) w 1/2 części, M. K. w 1/4 części, D. K. w 1/4 części /dane wynikające z aktu notarialnego – umowa o dział spadku k. 19v, odpis postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku k. 96 akt II C 362/06/.

W dniu 17 kwietnia 1998 r. I. K. (2), D. K. i M. K. zawarli umowę o częściowy dział spadku po J. K. (2). W § 2 umowy wskazali, że dokonują częściowego działu spadku obejmującego między innymi ekspektatywę odnośnie ustanowienia przez Gminę (...) użytkowania wieczystego gruntu wynoszącego 0,690 części działki nr (...) o pow. 264 m², położonej w W. przy ul. (...) oraz wydania nieodpłatnie wymienionego budynku mieszkalnego w takiej samej części, w ten sposób, że I. K. (2) przenosi przysługujący jej udział wynoszący 6/24 na D. K. i M. K. po 3/24 części dla każdego z nich, którzy te części udziału nabywają, w wyniku czego udział każdego ze spadkobierców w wymienionej ekspektatywie wynosi: D. K. 10/24, M. K. 10/24, Z. K. 4/24. Zawarcie tej umowy nastąpiło bez jakichkolwiek spłat i dopłat /odpis umowy o dział spadku k. 19-20/.

Decyzją z dnia 11 kwietnia 2001 r. Samorządowe Kolegium Odwoławcze stwierdziło, że decyzja Kierownika Wydziału Geodezji i Gospodarki Gruntami D. P. nr 374/90 z dnia 26 stycznia 1990 r. o sprzedaży lokalu nr (...) /3a została wydana z naruszeniem prawa /odpis decyzji k. 15-16/.

W dniu 19 czerwca 2001 r. Z. K., M. K. i D. K. wystąpili do Samorządowego Kolegium Odwoławczego o przyznanie odszkodowania w wysokości 157 475 zł za sprzedany lokal nr (...) /3a przy ul. (...) w W. /odpis wniosku k. 14/.

W dniu 21 czerwca 2001 r. Z. K., M. K. i D. K. wystąpili do Samorządowego Kolegium Odwoławczego o przyznanie odszkodowania w wysokości 150 250 zł za sprzedany lokal nr (...) przy ul. (...) w W. /odpis wniosku k. 15 akt II C 362/06/.

Decyzją z dnia 9 lipca 2001 r. Samorządowe Kolegium Odwoławcze stwierdziło, że decyzja Naczelnika Dzielnicy W. P. z dnia 30 lipca 1976 r. o sprzedaży lokalu nr (...) została wydana z naruszeniem prawa /odpis decyzji k. 16-17 akt II C 362/06/.

Decyzją z dnia 23 kwietnia 2002 r. Samorządowe Kolegium Odwoławcze odmówiło Z. K., M. K. i D. K. przyznania odszkodowania za sprzedaż lokalu nr (...) /3a /odpis decyzji k. 17-18/.

Decyzją z dnia 30 kwietnia 2002 r. Samorządowe Kolegium Odwoławcze odmówiło Z. K., M. K. i D. K. przyznania odszkodowania za sprzedaż lokalu nr (...) /odpis decyzji k. 18 akt II C 362/06, potwierdzenia odbioru decyzji k. 123-125 akt II C 362/06/.

Wartość rynkowa lokalu nr (...) /3a przy ul. (...) w W. na dzień 6 czerwca 2003 r. z uwzględnieniem obciążenia w postaci prawa najmu wynosiła 80 030 zł /opinia biegłego J. L. z dnia 6 czerwca 2003 r. k. 115-127, opinia ustna k. 149v -150/.

Wartość rynkowa lokalu nr (...) przy ul. (...) w W. na dzień 29 grudnia 2004 r. według stanu lokalu z 7 lutego 1953 r. wynosiła 164 729 zł, a przy uwzględnieniu obciążenia tego lokalu prawem najmu 80 717 zł, zaś według stanu lokalu z 30 lipca 1976 r. wynosiła 159 919 zł, a przy uwzględnieniu obciążenia tego lokalu prawem najmu 78 360 zł /opinia biegłego M. D. z dnia 29 grudnia 2004 r. k. 283-305 akt II C 362/06/.

Z. K. zmarła w dniu 26 czerwca 2005 r., spadek po niej nabył syn M. K. w całości /odpis aktu zgonu k. 164, odpis postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku k. 183/.

D. K. zmarł w dniu 11 października 2006 r., a spadek po nim nabył M. K. /odpis aktu zgonu k. 210, odpis postanowienia k. 455, 467/.

M. K. zmarł w dniu 7 marca 2007 r., a spadek po nim nabyło w całości miasto stołeczne W. z dobrodziejstwem inwentarza /odpis aktu zgonu k. 250, odpis postanowienia k. 450 w zw. z k. 451, 472-473/.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wyżej wskazanych dokumentów, których wiarygodność nie była kwestionowana w toku postępowania, a Sąd nie znalazł podstaw by czynić to z urzędu. Ponadto Sąd był związany prawomocnymi orzeczeniami Sądów oraz ostatecznymi decyzjami.

Sąd ustalając wartość przedmiotowych lokali oparł się na opiniach biegłych sporządzonych w toku postępowania, jednakże okoliczności te, z przyczyn podanych w dalszej części uzasadnienia, nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy. Z uwagi na fakt, iż w ocenie Sądu nie zachodzi adekwatny związek przyczynowy pomiędzy decyzjami o sprzedaży lokali a szkodą, Sąd oddalił wniosek powoda o dopuszczenie dowodu z uzupełniającej opinii biegłego M. D.. Dopuszczenie tego dowodu niezasadnie przedłużałoby tok postępowania.

Sąd zważył, co następuje:

Postępowanie podlegało umorzeniu w zakresie żądania kwoty 147 028 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 3 czerwca 2002 r. do dnia zapłaty, z uwagi na cofnięcie pozwu w tym zakresie. Powodowie Z. K., M. K. i D. K. początkowo dochodzili odszkodowania za sprzedaż lokalu nr (...) /3a w łącznej kwocie 157 475 zł, a ostatecznie cofnęli żądanie pozwu w tym zakresie do kwoty 80 030 zł. Jeśli chodzi o żądanie odszkodowania za sprzedaż lokalu nr (...) to początkowo powodowie domagali się łącznie kwoty 150 300 zł, a ostatecznie żądanie określili na łączną kwotę 80 717 zł. Pozwany wyraził zgodę na częściowe cofnięcie pozwu. Stąd postępowanie w zakresie żądania kwoty 147 028 zł (różnica za lokal nr (...) /3a 77 445 zł, a za lokal (...) – 69 583 zł, co daje łącznie 147 028 zł) wraz z odsetkami ustawowymi od tej kwoty od dnia wniesienia pozwów, tj. 3 czerwca 2002 r. do dnia zapłaty, podlegało umorzeniu w oparciu o art. 355 k.p.c. w zw. z art. 203 k.p.c. W tym stanie rzeczy orzeczono jak w punkcie I sentencji.

W pozostałym zakresie powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności podnieść należy, że powodowie, tj. M. K. i D. K. nie byli uprawnieni do dochodzenia odszkodowania w zakresie udziałów określonych przez nich w wysokości po 10/24. Wskazać bowiem należy, że umowa o częściowy dział spadku po J. K. (2) /k. 19-20/ (który był jedynym z następców prawnych dotychczasowych właścicieli nieruchomości tj. K. K. (4) i I. K. (1)) regulowała jedynie dział spadku w zakresie dotyczącym ekspektatywy odnośnie ustanowienia użytkownika wieczystego gruntu wynoszącego 0,690 części działki nr (...) oraz wydania nieodpłatnie budynku mieszkalnego w takiej samej części. Z § 2 tej umowy o częściowy dział spadku jednoznacznie wynika, że I. K. (2) przeniosła przysługujący jej udział w tej ekspektatywie na rzecz D. K. i M. K. po 3/24 na rzecz każdego z nich. Przedłożona umowa o częściowy dział spadku nie zawierała unormowań dotyczących działu spadku po J. K. (2) w zakresie praw czy roszczeń związanych ze sprzedanymi lokalami. Stąd D. K. i M. K. nie byli legitymowani do dochodzenia roszczeń w zakresie udziału przypadającego na I. K. (2) (6/24). Tym samym miasto stołeczne W., które stało się powodem na skutek spadkobrania, również nie było legitymowane do dochodzenia odszkodowania w tej części.

Sama kwestia legitymacji biernej w tego rodzaju sprawach przestała być sporna w orzecznictwie od wydania uchwały przez Sąd Najwyższy w składzie 7 sędziów z dnia 7 grudnia 2006 r., sygn. akt: III CZP 99/06, w której Sąd Najwyższy stwierdził, że to Skarb Państwa jest biernie legitymowany w sprawie o naprawienie szkody wynikłej z ostatecznej decyzji administracyjnej, o której mowa w art. 36 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 10 maja 1990 r. – przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych (Dz. U. Nr 32, poz. 191 ze zm.), także wtedy, gdy stwierdzenie jej nieważności lub stwierdzenie, że została wydana z naruszeniem prawa nastąpiło po dniu 26 maja 1990 r. Sąd podziela wyżej powołany pogląd. Stąd legitymowanym biernie w niniejszym postępowaniu był Skarb Państwa – Wojewoda (...).

Istota sporu w niniejszej sprawie ostatecznie sprowadzała się do rozstrzygnięcia co było źródłem szkody jaką powodowie ponieśli w związku z tym, że utracili prawo do lokali mieszkalnych nr (...) /3a i 10 w budynku przy ul. (...) w W..

Powodowie (i ostatecznie miasto stołeczne W. jako powód) twierdzili, iż dochodzą odszkodowania w oparciu o art. 160 kpa podnosząc, że istnieje adekwatny związek przyczynowy pomiędzy wydaniem decyzji administracyjnych o sprzedaży dwóch lokali, wydaniem prawomocnych decyzji nadzorczych, a szkodą powstałą w majątku powodów w postaci utraty prawa własności sprzedanych lokali wraz z udziałami w prawie użytkowania wieczystego gruntu znajdujących się na nieruchomości położonej w W. przy ul. (...). Oznacza to, że zdaniem powodów źródłem ich szkody są decyzje w sprawie sprzedaży, tj. decyzja Naczelnika Dzielnicy W. P. z dnia 30 lipca 1976 r. o sprzedaży lokalu nr (...) i Decyzja Kierownika Wydziału Geodezji i Gospodarki Gruntami D. P. z dnia 26 stycznia 1990 r. Podkreślić trzeba, że na rozprawie w dniu 11 lutego 2005 r. w sprawie II C 362/06 dot. lokalu nr (...) strona powodowa sformułowała alternatywnie podstawę faktyczną żądania pozwu wskazując, że można przyjąć, iż zdarzeniem wywołującym szkodę była decyzja Prezydium z 1951 r. i uzupełniająca ją decyzja z 1953 r. /k.334 akt II C 362/06/.

Rozpoznając sprawę niniejszą Sąd był związany wskazaną przez powodów podstawą faktyczną powództwa. Swoje roszczenia powodowie opierali o wadliwe decyzje w przedmiocie sprzedaży lokali. Jednakże, w ocenie Sądu Okręgowego, szkoda powodów polegająca na utracie możliwości zwrotu nieruchomości w naturze nie była bezpośrednią konsekwencją owych decyzji. Zdarzeniem pozostającym w normalnym związku przyczynowym ze szkodą powodów była wadliwa decyzja odmawiająca przyznania poprzednikowi prawnemu powodów prawa własności czasowej do części nieruchomości i uzupełniające orzeczenie o stwierdzeniu, że budynki znajdujące się na nieruchomości przy ul. (...) przeszły na własność Skarbu Państwa (orzeczenie administracyjne Prezydium Rady Narodowej m.st. W. z dnia 5 czerwca 1951 r. oraz orzeczenie uzupełniające Prezydium z dnia 7 lutego 1953 r.).

Sąd przyjął, iż formalnoprawną podstawą dochodzonych w niniejszej sprawie roszczeń jest art. 160 § 1 k.p.a. Zgodnie z jego brzmieniem stronie, która poniosła szkodę na skutek wydania decyzji z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 k.p.a. albo stwierdzenia nieważności takiej decyzji służy roszczenie o odszkodowanie, chyba, że ponosi ona winę za powstanie okoliczności wymienionych w tym przepisie. Przepis ten został uchylony przez art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 roku o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 162, poz. 1692) z dniem 01 września 2004 roku, ale mimo zmiany regulacji i uchylenia tego przepisu, zgodnie z brzmieniem art. 5 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 roku, będzie on miał zastosowanie w rozpoznawanej sprawie, gdyż do zdarzeń i stanów prawnych powstałych przed dniem jej wejścia w życie, stosuje się przepisy dotychczasowe w brzmieniu obowiązującym do dnia jej wejścia w życie. Orzeczenie Prezydium Rady Narodowej w (...) W., mocą którego odmówiono poprzednikom prawnym powoda ustanowienia prawa użytkowania wieczystego do gruntu przy ul. (...) w W. wydane zostało 5 czerwca 1951 roku, natomiast uzupełniające orzeczenie Prezydium Rady Narodowej w (...) W., mocą którego stwierdzono, że wszystkie budynki znajdujące na nieruchomości przy ul. (...) przeszły na własność Skarbu Państwa, zostało wydane w dniu 7 lutego 1953 r. Również decyzje zezwalające na sprzedaż lokali, z których wydaniem powodowie wiązali szkodę, zostały wydane w 1976 r. i 1990 r., a zatem przed dniem 01 września 2004 roku, czyli przed uchyceniem art. 160 k.p.a. To implikuje przyjęcie przez Sąd za podstawę prawną żądania zgłoszonego przez powodów właśnie uchylone przepisy art. 160 k.p.a. Zgodnie z art. 5 ustawy z 2004 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 162, poz. 1692) wprowadzającej nowe regulacje dotyczące odpowiedzialności za szkody wyrządzone w związku z

wykonywaniem władzy publicznej, zmiany nią wprowadzone nie mają zastosowania do zdarzeń i stanów prawnych powstałych przed wejściem w życie ustawy. W tym zakresie stosuje się bowiem przepisy art. 417, 419, 420, 420¹ k.c. oraz art. 153, 160, 161 § 5 k.p.a. w brzmieniu dotychczasowym (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 07 lipca 2005 r., IV CK 52/05). Ostatecznie kwestię tę przesądził Sąd Najwyższy w uchwale pełnego składu z dnia 31 marca 2011 roku wskazując, że do roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej ostateczną decyzją administracyjną wydaną przed dniem 01 września 2004 roku, której nieważność lub wydanie z naruszeniem art. 156 § 1 k.p.a. stwierdzono po tym dniu, ma zastosowanie art. 160 § 1, 2, 3 i 6 k.p.a., a zatem z pominięciem administracyjnego trybu dochodzenia odszkodowania (III CZP 112/10, OSNC 2011/7-8/75).

Zgodnie z brzmieniem art. 160 § 2 k.p.a. do odszkodowania stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego, z wyłączeniem art. 418 tego kodeksu.

Przesłankami odpowiedzialności odszkodowawczej jest powstanie szkody oraz istnienie normalnego związku przyczynowego pomiędzy szkodą a zdarzeniem, które ją wywołało.

Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 lutego 2004 roku (II CK 433/02, LEX nr 163987) stwierdzenie, że decyzja wydana została z naruszeniem prawa, przesądza o odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkodę poniesioną w wyniku wadliwej decyzji. Artykuł 160 § 1 k.p.a. stanowi bowiem samodzielną, wyłączną podstawę odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkodę będącą następstwem wydania decyzji rażąco naruszającej prawo lub nieważnej. Wiąże ono jednakże Sąd o tyle tylko, o ile stanowi wypełnienie podstawowej przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej przewidzianej w art. 160 § 1 k.p.a.; nie przesądza natomiast w sposób wiążący dla sądu o istnieniu normalnego związku przyczynowego pomiędzy wadliwą decyzją a dochodzoną szkodą. Każdorazowo, dla stwierdzenia istnienia przesłanki normalnego związku przyczynowego pomiędzy wadliwą decyzją a dochodzoną szkodą, nieodzowne jest przeprowadzenie oceny, o której mowa w art. 361 § 1 k.c., czy szkoda nastąpiłaby także wtedy, gdyby zapadła decyzja zgodna z prawem.

W stanie faktycznym niniejszej sprawy mamy do czynienia z kilkoma zdarzeniami, które muszą być brane pod uwagę, gdy dokonujemy oceny co jest źródłem poniesionej przez powodów szkody. Źródła szkody, której poprzednicy prawni powoda doznali, upatrywali oni w wydaniu decyzji administracyjnej, która została uznana za niezgodną z prawem. Koniecznym wobec tego jest ustalenie wydanie jakiej decyzji administracyjnej, następnie uznanej za niezgodną z prawem, pozbawiło powodów (poprzednika prawnego (...) W.) prawa do w/w lokali.

Przejście na własność Skarbu Państwa własności budynku posadowionego na nieruchomości przy ul. (...) w W., w którym znajdują się w/w lokale, nastąpiło w chwili gdy stała się ostateczna decyzja o odmowie przyznania właścicielom tej nieruchomości prawa własności czasowej oraz wydania uzupełniającego orzeczenia z dnia 7 lutego 1953 r., w który stwierdzono, że budynki znajdujące się na tym gruncie przeszły na własność Skarbu Państwa. Wniosek taki wynika jednoznacznie z art. 8 dekretu z dnia 26 października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze (...) Warszawy (Dz. U. 50, poz. 279 ze zm.). Przepis ten stanowi, że w razie nieprzyznania dotychczasowemu właścicielowi gruntu wieczystej dzierżawy lub prawa zabudowy wszystkie budynki, położone na gruncie, przechodzą na własność gminy. Oznacza to, że to orzeczenie z dnia 5 czerwca 1951 r. odmawiające przyznania prawa własności czasowej do gruntu przy ul. (...) oraz orzeczenie uzupełniające z dnia 7 lutego 1953 r. o stwierdzeniu, że budynki przeszły na własność Skarbu Państwa spowodowały utratę przez dotychczasowych właścicieli własności budynku i lokali znajdujących się w tym budynku. Oznacza to, że to w związku z wydaniem orzeczeń z dnia 5 czerwca 1951 r. i 7 lutego 1953 r. poprzednicy prawni powoda utracili prawo do w/w lokali i to te orzeczenia były zdarzeniami wyrządzającym im szkodę.

Późniejsze decyzje o sprzedaży lokali takim zdarzeniem być nie mogły. Decyzje administracyjne, które zezwalały na sprzedaż tych lokali nie zmieniły stanu prawnego polegającego na tym, że lokale nie były już własnością powoda (jego poprzedników prawnych). Decyzje o sprzedaży lokali nie spowodowały powstania dodatkowych szkód, nie zwiększały szkody powstałej wcześniej, nie stanowiły samoistnego źródła szkody. W dacie wydania tych decyzji poprzednicy prawni powoda nie posiadali prawa własności budynków i prawa użytkowania wieczystego – w części dotyczących

sprzedanych lokali, a zatem praw tych na skutek w/w decyzji nie mogli utracić. W ówczesnym stanie prawnym decyzje te stanowiły tylko niezbędny element dla ustanowienia w lokalach stanowiących własność Skarbu Państwa i gminy odrębnej własności i sprzedaży tych lokali, na rzecz wskazanych osób. Skutkiem decyzji zezwalających na sprzedaż lokali nie było wyrządzenie poprzednikom prawnym powoda szkody, ale jedynie ograniczenie możliwości jej naprawienia poprzez wyłączenie naprawienia tej szkody w drodze przywrócenia do stanu poprzedniego, tj. zwrócenia lokali w naturze. Powód dochodził naprawienia szkody w postaci odszkodowania pieniężnego, a więc także z tego względu decyzje są irrelevantne dla jego roszczeń.

Podnieść również należy, że sprzedaż przedmiotowych lokali, nie nastąpiła na podstawie wskazanych decyzji administracyjnych. Dopiero następujące po nich czynności prawne sprzedaży lokali mieszkalnych stanowiły ewentualnie dalsze zdarzenie szkodzące. Decyzje administracyjne o sprzedaży lokali miały swoje pierwotne źródło w ustawie z dnia 14 lipca 1961 r. o gospodarce terenami w miastach i osiedlach (później ustawa z dnia 29 kwietnia 1985 r. o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości), w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 18 maja 1970 r. w sprawie sprzedaży przez Państwo budynków z równoczesnym oddaniem działek w użytkowanie wieczyste (później rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 16 września 1985 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu oddawania w użytkowanie wieczyste gruntów i sprzedaży nieruchomości państwowych, kosztów rozliczeń z tym związanych oraz zarządzania sprzedanymi nieruchomościami) oraz rozporządzeniu Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 18 maja 1970 r. w sprawie trybu oddawania w użytkowanie wieczyste terenów państwowych i sprzedaży położonych na nich budynków. Przepisy te wprowadzały wymóg poprzedzenia umowy sprzedaży decyzją administracyjną o oddaniu terenu w użytkowanie wieczyste i o sprzedaży lokalu. Jednakże z samej decyzji nie wynikał dla stron jakiegokolwiek skutek w sferze ich praw majątkowych. Decyzja ta stanowiła wyłącznie potwierdzenie, iż lokal jest sprzedawany zgodnie z celami ustawy i na rzecz osoby posiadającej odpowiednie uprawnienia. Nie można decyzji tej przypisywać mocy sprawczej, utożsamiać jej ze zdarzeniem wywołującym szkodę w majątku poprzednika prawnego powoda. Wydanie tej decyzji stanowiło konieczny akt, fazę przygotowawczą poprzedzającą zawarcie umowy sprzedaży i ustanowienia użytkowania wieczystego. Decyzja ta wyrażała gotowość organu administracji do zawarcia umowy i jednocześnie deklarowała zgodność zamierzonej sprzedaży z przepisami prawa. Zawarcie umowy bez poprzedzającej ją decyzji administracyjnej skutkowałoby nieważnością umowy. Jednakże dopiero sama umowa rodziła skutki cywilnoprawne, które następowały z mocy umowy, a nie z mocy kwestionowanych decyzji. Zgodnie z utrwalonym orzecnictwem sama wadliwość decyzji koniecznej dla zawarcia umowy nie jest jednoznaczna z nieważnością umowy. Ta sytuacja dodatkowo osłabia argument powoda, że decyzje stanowiące podstawę sprzedaży lokali mogą być traktowane jako zdarzenie wyrządzające szkodę.

Stanowisko Sądu w niniejszej sprawie znajduje oparcie w wyrokach Sądu Apelacyjnego w Warszawie: z dnia 17 maja 2011 r., sygn. akt I ACa 756/10, z dnia 17 maja 2011 r., sygn. akt I ACa 845/10, z dnia 27 września 2011 r., sygn. akt I ACa 348/11, z dnia 4 lipca 2013 r., sygn. akt I ACa 197/13 (publ. LEX nr 1363397), z dnia 5 grudnia 2013 r., sygn. akt I ACa 857/13 i z dnia 6 lutego 2014 r., sygn. akt I ACa 1203/13, jak również w wyrokach Sądu Najwyższego: z dnia 21 czerwca 2013 r., sygn. akt I CSK 637/12 (publ. LEX nr 1324951), z dnia 19 marca 2014 r., sygn. akt I CSK 299/13 oraz z dnia 11 kwietnia 2014 r. sygn. akt I CSK 630/13.

Powyższe prowadzi do wniosku, iż pomiędzy zakwestionowanymi decyzjami - wydanymi z naruszeniem prawa - a szkodą powoda w postaci utraty prawa własności lokali nie zachodzi ani logiczny, ani adekwatny związek przyczynowy, który mógłby skutkować odpowiedzialnością odszkodowawczą pozwanego. W zakresie w jakim powód szkodę upatrywał w wydanych decyzjach dotyczących sprzedaży lokali powództwo podlegało oddaleniu na podstawie art. 361 § 1 k.c. w zw. z art. 160 § 1 k.p.a.

W ocenie Sądu Okręgowego, zdarzeniem wywołującym szkodę w majątku poprzedników prawnych powoda było wydanie orzeczenia administracyjnego Prezydium Rady Narodowej w (...) W. z dnia 5 czerwca 1951 r. oraz orzeczenia uzupełniającego z dnia 7 lutego 1953 r. Tylko pomiędzy tymi orzeczeniami a sprzedażą lokali daje się zauważyć związek przyczynowy. Do czasu rozpoznania wniosku złożonego na podstawie art. 7 ust. 1 dekretu, budynki pozostawały własnością przedwojennych właścicieli. Zatem to właśnie te orzeczenia stanowiły pierwotne źródło szkody. Późniejsze

decyzje zezwalające na sprzedaż lokali nie zmieniały w żadnym zakresie sytuacji prawnej wytworzonej przez wadliwe orzeczenia z 1951 r. i 1953 r. i nie pozbawiały poprzednich właścicieli bądź ich następców prawnych własności części budynku i praw do gruntu, zatem decyzje te nie mogą być podstawą naprawienia szkody w trybie art. 160 k.p.a. Nie wyrządzały dodatkowej szkody, lecz stanowiły następstwo wydania decyzji dekretowej. Nie jest bowiem możliwe, aby wcześniejszy skutek pozbawienia osób uprawnionych prawa własności mógł ponownie nastąpić wskutek wydania decyzji o sprzedaży lokali. Wydanie wadliwej decyzji dekretowej umożliwiło wystąpienie skutku w postaci wydania decyzji sprzedażowych.

Zdaniem Sądu, strona powodowa niezasadnie wywodziła swoje roszczenia z decyzji nadzorczych dotyczących decyzji o sprzedaży lokali. Podnieść należy, że już w 1994 r. strona powodowa dysponowała decyzją nadzorczą, stanowiącą prejudykat w rozumieniu art. 160 k.p.a., z której wynikało, że przejście budynku w zakresie lokali wskazanych w niniejszej sprawie na własność Skarbu Państwa odbyło się z naruszeniem prawa. Z tej decyzji jednoznacznie wynikały dwie okoliczności: wadliwy akt administracyjny oraz nieodwracalne skutki jakie on wywołał.

W ocenie Sądu, skuteczny był podnoszony przez pozwanego zarzut przedawnienia roszczenia dochodzonego w związku ze szkodą jaką strona powodowa doznała na skutek wydania orzeczeń Prezydium z 1951 i 1953 r. (w oparciu o art. 160 § 6 k.p.a.).

Skoro zdarzeniem wyrządzającym powodowi szkodę była decyzja odmawiająca przyznania własności czasowej, to mogli oni wystąpić z roszczeniem o odszkodowanie za szkody spowodowane tą decyzją w ciągu trzech lat od stwierdzenia we właściwym trybie wydania jej z naruszeniem prawa. Poza sporem pozostawał fakt, że decyzja Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z dnia 8 listopada 1994 r., w której m.in. stwierdzono, że orzeczenia Prezydium z 1951 i 1953 r. zostały wydane z naruszeniem prawa, jest ostateczna.

Mając na uwadze fakt, że przepis art. 160 § 6 k.p.a. uzależnia rozpoczęcie biegu terminu przedawnienia wyłącznie od dnia, w którym stała się ostateczna decyzja, w której organ stwierdził, w myśl art. 158 § 2 k.p.a., że zaskarżona decyzja została wydana z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 k.p.a. lub jest nieważna, żadne inne okoliczności, w tym wiedza o szkodzie lub jej zakresie nie mają znaczenia przy badaniu, czy rozpoczął bieg termin przedawnienia na gruncie wskazanego przepisu.

Ostateczna decyzja Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa została wydana w dniu 8 listopada 1994 r. Oznacza to, że w dniu wniesienia pozwów tj. 3 czerwca 2002 r. roszczenia strony powodowej były przedawnione.

W świetle ustalonego stanu faktycznego należy stwierdzić, że nie nastąpiło zdarzenie mogące skutkować przerwaniem biegu terminu przedawnienia roszczenia powodów. Powodowie, takiej okoliczności nie wykazali.

Sąd z urzędu rozważył, czy podniesienie zarzutu przedawnienia stanowiło nadużycie prawa (art. 5 k.c.).

Sąd podziela utrwaloną już linię orzecznictwa Sadu Najwyższego, zgodnie z którą Sąd tylko wyjątkowo może nie uwzględniać zarzutu upływu terminu przedawnienia roszczenia, jeżeli jego podniesienie przez pozwanego jest nadużyciem prawa (tak: Sąd Najwyższy m.in. w wyroku z dnia 27 czerwca 2001 r., II CKN 604/2000, OSNC 2002, nr 3 poz. 32, w uchwale z dnia 10 marca 1993 r. III CZP 8/93 OSP 1993 r., nr 12, poz. 244 i w wyroku z dnia 15 lipca 1999 r. II UKN 44/99, OSNAPiUS 2000 r., nr 21, poz. 798). Przy ocenie czy zarzut przedawnienia stanowi nadużycie prawa uwzględnić należy wszystkie okoliczności konkretnego przypadku, zachodzące tak po stronie zobowiązanego, jak i po stronie poszkodowanego, a możliwość zastosowania art. 5 k.c. nie zawsze musi być związana z negatywną oceną zachowania osoby zobowiązanej do naprawienia szkody, przejawiającego się w utrudnieniu wcześniejszego dochodzenia roszczeń przez poszkodowanego (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 18 maja 2006 r. IV CK 367/05).

Rozważając, czy nie zachodzą okoliczności, o jakich mowa w dyspozycji art. 5 k.c., zgodnie z którym nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego; albowiem takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie

prawa i nie korzysta z ochrony, Sąd doszedł do przekonania, że nie można mówić w niniejszej sprawie o nadużyciu prawa podmiotowego przez stronę pozwaną. Nie zachodzą bowiem żadne wyjątkowe i szczególne uwarunkowania, które nakazywałyby uznać podniesienie zarzutu przedawnienia za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego i mogące uzasadniać odstępstwo od regulacji zawartej w art. 117 § 2 k.c. w zw. z art. 160 § 6 k.p.a.

Powodowie nie powołali się na żadne szczególne okoliczności, które uzasadniały opóźnienie we wniesieniu pozwów w niniejszej sprawie.

Należy podkreślić, iż pozwy zostały złożone w dniu 3 czerwca 2002 r., pięć lat po upływie 3-letniego terminu przedawnienia. Nie można zatem podniesionego przez stronę pozwaną zarzutu przedawnienia potraktować jako nadużycia prawa - naruszenia art. 5 k.c. W uzupełnieniu dodać należy, że podważenie skuteczności zarzutu przedawnienia w oparciu o art. 5 k.c. może dotyczyć wypadków zupełnie wyjątkowych. (...) tej nie można nadużywać, gdyż groziłoby to wprowadzeniem elementu niepewności w stosunki prawne w nadmiernym zakresie. Powinna być ona zatem ograniczona do przypadków nietypowych, zwłaszcza sytuacji, w których wpływ przedawnienia wynikał z podstępного zachowania dłużnika, co nie miało miejsca w przedmiotowej sprawie. Kwestionujący takie uprawnienie obowiązany jest wykazać racjonalne przesłanki swojej kontestacji (art. 6 k.c.). W sprawie niniejszej, powodowie nie zdołali skutecznie usprawiedliwić swego opóźnienia.

Ustalony stan faktyczny w zakresie opóźnienia z wystąpieniem z pozwem przez powodów, zdaniem Sądu, nie świadczy o tym, aby można było przypisać zachowaniu pozwanego odpowiedzialność za skutek w postaci upływu terminu przedawnienia roszczenia. Sytuacja powodów nie przemawia za uznaniem jej za nadzwyczajną i uniemożliwiającą wystąpienie do sądu.

Kolizję wartości chronionej instytucją przedawnienia polegającej na pewności stosunków prawnych, oraz wartości, jaką stanowi prawo poszkodowanego do uzyskania ochrony prawnej, można w wyjątkowych wypadkach rozwiązywać przy pomocy klauzuli zawartej w art. 5 k.c. Jednak w ocenie Sądu, w niniejszej sprawie nie zostały wykazane okoliczności tak wyjątkowe i szczególne, by mogły uzasadniać zastosowanie art. 5 k.c. w obronie przed zarzutem przedawnienia roszczenia. Powodowie nie podnosili żadnych okoliczności leżących po ich stronie, które obiektywnie uniemożliwiłyby im wystąpienie o ochronę swoich interesów przed właściwym organem i winni ponieść konsekwencję swej beczynności.

Wszystkie wskazane wyżej okoliczności przemawiają, zdaniem Sądu, za uznaniem, iż podniesienie przez stronę pozwaną zarzutu przedawnienia w przedmiotowej sprawie nie może zostać uznane za nadużycie prawa podmiotowego.

Obowiązkiem strony było wystąpienie o odszkodowanie przed upływem trzech lat, od kiedy decyzja nadzorcza stała się ostateczna w celu przerwania biegu przedawnienia roszczenia. Nieuczynienie tego skutkuje aktualnie uznaniem roszczeń za przedawnione. Nic nie stało na przeszkodzie by po otrzymaniu decyzji Ministra z dnia 8 listopada 1994 r. powodowie w ciągu 3 lat złożyli wniosek o zawezwanie do próby ugodowej, czy też wnieśli pozew do sądu powszechnego i tym samym przerwali bieg przedawnienia. Nadto, już w dacie wydania tej decyzji powodowie wiedzieli, że lokale zostały sprzedane i, że nastąpiły nieodwracalne skutki. Bez wątplenia z decyzji Ministra z dnia 8 listopada 1994 r. strona powodowa dowiedziała się, że nie uzyska prawa użytkowania wieczystego do całości gruntu, który w części, już wcześniej, w związku z umowami zawartymi w wykonaniu decyzji zezwalających na wyodrębnienie i sprzedaż lokali, został związany z prawami odrębnej własności lokali ustanowionymi w budynku. Zdaniem Sądu, jeśli w postępowaniu o stwierdzenie nieważności decyzji o odmowie przyznania własności czasowej doszło do stwierdzenia w części jej nieważności, a w pozostałej części do stwierdzenia wydania jej z naruszeniem prawa, z uwagi na wywołanie przez nią trwałych skutków prawnych z powodu skutecznej sprzedaży lokali w budynku na tej nieruchomości osobom trzecim, to w takim wypadku od wydania takiej decyzji należy liczyć termin, w którym były właściciel nieruchomości lub jego następca prawny dowiedział się o szkodzie i może dochodzić jej naprawienia (art. 160 k.p.a.). Wobec niewyeliminowania takiej decyzji z obrotu prawnego brak było podstaw do wszczynania postępowań o stwierdzenie nieważności decyzji zezwalających na sprzedaż lokali i nabycie użytkowania wieczystego gruntu, jak również do przyjęcia, że poprzednicy prawni powoda mogli liczyć na odzyskanie całego budynku.

W tym stanie rzeczy powództwo podlegało oddaleniu.

O kosztach procesu orzeczono zgodnie z art. 98 k.p.c. i wyrażoną w nim zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Na zasądzoną od powoda na rzecz pozwanego kwotę składały się koszty zastępstwa prawnego w kwocie 7200 zł (zgodnie z § 6 ust. 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę z urzędu (Dz. U. nr 163, poz. 1349 ze zm.) od wartości przedmiotu sporu po zsumowaniu z obu pozwów) oraz 1281,22 zł tytułem wpłaconej zaliczki na poczet opinii biegłego /k.233/.

Z/ odpis wyroku i uzasadnienia proszę doręczyć pełnomocnikowi powoda i pozwanemu (nie pełnomocnikowi).